

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1902

Andria V

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1572)

- 818 **23** 1 DVC ME AD EAM QVANDO HVC V. V. V. 'ueni huc' inquit 'ut uideam'; cur autem 'ut uideam'? quia timet.
2 *Et* est ordo: duc me ad eam, <ut uideam>.
- 819 **24** NOLO ME HOC IN TEMPORE V. S. bene 'senex': Simo enim cum Chremete est. propter hoc uideri non uult, ne 5 eius utatur apud socerum testimonio, rem esse Pamphilo aduersus Glycerium, et rursus nuptiae confirmentur.

V.

1.

- 820 **1** 1 SATIS IAM S. S. S. E. T. A. M. haec scaena officiorum disceptationem continet patrum inter se de officio amicorum et paterna pietate tractantium. 2 SATIS I. S. 10 S. S. haec ueluti quaedam controuersia est, namque iniuriarum reus fit Simo: contradicitur per coniecturam falsum esse quod intendit, cum Pamphilus neque amet neque ex eo filius natus sit, et adhibetur deriuatio causae, quae dicitur meretricem ista omnia esse molitam ad disturbandas 15 nuptias. 3 SATIS I. S. S. S. bene negaturus filiam purgat prius officium suum de fide promissi et ultro accusat ipse. 4 SPECTATA probata, ut ille ait (*Verg. Aen. VIII 151*) 'et rebus s. i.'

1 AD — v. v. v.] etc. B | QVANDO HVC] q. h. TV | u. ut. u. C | ueni huc W.: uel hoc ABT, uel hoc C, duc V || 2 uideam] quidem T | uideas ABTC, uideās V | timetur ABT, timeretur V || 3 ut uideam (quando huc ueni) add. Steph. || 4 NOLO — v. om. B | IN om. TC | v.] uideat V | s.] senex BV | bene senex om. V || 5 non uult uideri B || 6 rem esse] re me est A, rem eius TC | pamphili TC || 7 //et A || 8 s. s. s. — m.] satis s. s. e. t. a. m. e. V, satis e. t. a. (q. T) TC, satis B | offensionem (*in mg.* aliter officionem m. 1 = T) C || 9 disceptationemque T | patrum continet V | intra C | officii B || 10 i.] y. A | s. s. s.] s. s. V, satis TC, sa. B || 11 haec om. C | est om. BTC | neque T || 12 sit TC | contradixit T || 14 quia TC || 15 ad] a C | distribuenda *ex -am corr.* A || 16 nup. B | i. s. s. s.] iam s. s. V, i. sa. B, iam satis TC || 17 prius om. V | officium V | promissis A, promissa TC | et om. B | ultro A | ipsum V || 18 ait om. B || 19 et rebus om. C | s. i.] s. B, spectata iuuentus V

- 823 4 1 IMMO ENIM 'enim' *παρέλκον* est figura. 2 IMMO ENIM NVNC CVM MAXIME ABS TE POSTVLO renuntiare affinitati Chremem aut parum adhuc intellegit Simo aut subtiliter dissimulat, ut ad fidem promissi hominem compellat.
- 824 5 VT BENEFICIVM VERBIS I. 'initum' coeptum ab in- eundo, unde et initia quoque dicta.
- 825 6 DVM ID EFFICIAS QVOD VELIS legitur et 'quod lubet'.
- 826 7 NEQVE MODVM B. N. Q. M. O. C. id est: non cogitas aut quantum de benignitate amoris exigendum aut prae-sumendum sit aut quam sit impossibile quod petas. 10
- 827 8 REMITTAS IAM 'remittas' pro mittas.
- 828 9 1 PERPVLISTI ME VT H. A. hic est tota accusatio.
2 HOMINI A. sic Sallustius (*Iug. 12, 5*) 'occultans se tugurio mulieris ancillae'.
- 830 11 FILIAM VT D. I. S. inuidiose non 'promitterem' in- quit, sed 'darem', quantum in te est.
- 832 13 DVM RES TETVLIT compositum pro simplici est 'te- tulit'. *et altius, quam decet comicum characterem, dictum uidetur (cf. IV 5, 13).*

1 ENIM *sser. A* | enim *om. C* | ΠΑΡΕΛΚΟΝ *B*, *parelion A*, *parelcon TC V* | immo et *V, om. TC* || 2 CVM | nunc *C, om. T* | se nuntiare *TC* | adfinitati *A*, affinitatem *TV* || 3 chremeñ *C* | parum adhuc *A*, adhuc parum *C* | intelligat (*corr. m. 2*) *V* | aut] cum *TC* || 4 ut] et *TC* | promissam *C* || 5 VERBIS I. initum] u. i. *ATC*, u. i. uerbis initium *V*, **** *B* || 7 DVM ID EFFICIAS] dum id f. *T, om. B* | ID *om. C* | et *om. ATCV* | lubet *Umpfenb.*: iubet *A*, iubes *BTV*, *** *C* || 8 MODVM] mo. *B* | B. — c.] ben u. q. m. o. c. *V*, be. *B* | id est *om. V* | cogites *T* || 10 sit *om. T* | aut quam *sser. V²* | impossibile sit *V* | petis *C* || 11 REMITTAS IAM *om. B* | remittas *in mg.*, pro *in ras. V²* || 12 ME — A. *om. B* | VT H. A.] h. a. i. *C*, h. u. id est *T* | haec *BV* | tota *om. TC* || 13 HOMINI *om. B* | A.] ad. *V*, adoles. *B* | sic] fi. ut da. *B* | occultans se *V*, occulta sis se *A* || 14 tugurium (-rū *T*) . a. *TC*, tugurio mulier^{is} ancilla^e (*corr. m. 2*) *V* || 15 D. I. S.] dar. i. s. *C*, darem i. s. et *V*, darem *B* | inquit non promitterem *C* || 16 darem *V* | te (*in mg. aliter re m. 1*) *C* || 17 detulit *TC* | est *om. B* || 18 characterem *CV* | dictum *om. TC*

- 834 **15** PER EGO TE DEOS O. V. N. A. I. I. C. defensio per coniecturam. et est ordo: per deos oro te ego.
- 835 **16** 1 QVIBVS ID MAXIME argumentum a persona.
2 QVIBVS ID MAXIME VTILE EST a causa ratiocinativa.
- 837 **18** 1 VBI EA CAUSA QVAM OB REM HAEC FACIUNT ἀνα- 5
κόλουθον, nam non intulit 'ob quam causam', cum supra dixerit 'ea causa'; sed quasi dixerit 'ubi ea res', intulit 'quam ob rem'. 2 <VBI EA CAUSA QVAM OB REM> H. F. E. A. aut 'rem' abundat aut 'causa'.
- 839 **20** VVLTV VERO quasi dixerit Simo 'simulabat ancilla'. 10
2 CVM IBI ADESSE ME NEVTER SENSERIT quaeritur: etsi uisus a Myside erat, tamen ignorabatur Chremes esse, donec diceret Dauus (IV 4, 48) 'hic est ille, non te c. D. l.'? 3 CVM IBI ADESSE 'tum' deest, ut sit integrum 'tum cum'. 15
- 840 **21** DAVVS DVDVM PRAEDIXIT MIHI hic ostenditur, quod uidit callidus Dauus, ut praediceret futurum seni, quod ipse erat facturus.
- 841 **22** 1 NESICIO QUID TIBI SVM o. deest 'propter', ut sit: propter nescio quid. 2 Aut: nescio quare, ut sit ad- 20
uerbiale. 3 AC VOLVI DICERE 'ac' pro contra quam.

1 o.] oro BC | v. — c.] u · n · i · a · e · c · C, ut n · i · a · i · c · T, u · a · i · i · e · V, om. B || 2 et — 3 persona om. B || 3 maxima C, m · T | a om. TC || 4 id] hoc B | EST om. B | a om. A || 5 HAEC] hoc BV, i · T | anacoluthon A, anacoliton B, anacholuton (-lit- T) TV, anacolithon C || 6 ob] ad T || 7 ea — dixerit om. T | ea] a ABC | eas res V | intulit] inquit uult A || 8 VBI — QVAM OB REM add. Lindenbr. | H.] hoc V, haec B | F. E. A.] faciunt e · i · V, faciunt erit ablata ob re B || 9 causae T || 10 uultu B, Multū (ū ex u corr.) V | VERO] quo TC | dixerit] d · B || 11 CVM] eum A | neuter m · a · s · B | ME om. T | quaeritur A, queritur TC, quaerit V, quare B || 12 <uisi> uisus TC | ignorabat T || 13 ille <ille> B | te — l.] te cre · d · l · V, teic · d · L · A, te c · d · i · C || 14 tum deest V, deest tum B, tum demum TC || 15 cum tum V || 16 DVDVM om. B | hic ostendit TC, om. B | quid AV || 17 uidit — quod om. T || 19 tibi sum oblitus V, tibi ob · B, om. TC | deesse A || 20 quare TC, pro quare ABV | prouerbiale V || 21 DICERE] d · V

2.

842 1 1 ANIMO NVNC IAM OTIOSO ESSE IMPERO haec scaena principium iudicii et iracundiam senis continet, atque in ea uehementer exprimitur consuetudo patris ac domini offensi et indignantis. 2 ANIMO N. I. O. E. exsultans egreditur Dauus nuntians prona esse omnia ad securitatem. 5

3 *Et* OTIOSO securo, quia negotium sollicitudo est.

4 IMPERO pro uolo. an ut statim fiat tamquam illud quod imperatur? 5 *Et* 'impero' superbe dixit: summum enim iudicium securitatis est superbia.

843 2 1 VNDE EGREDITVR hic non interrogat, sed cum 10 admiratione uel magis cum indignatione dicit. 2 MEO PRAESIDIO A. H. id est 'animo nunc iam otioso esse impero'. 3 ATQVE HOSPITIS Critonis scilicet.

844 3 1 EGO COMMODIOREM HOMINEM hic Dauus admiratur, quod in ipso articulo periculi superuenerit Crito. 2 EGO 15 COMMODIOREM H. potest enim et commodus esse quis et alieno tempore superuenire potest: — 3 *Et commodum in homine est, sed et opportunus aduentum malum habere potest.* — nam commodum in homine est, aduentum in facto eius, tempus in opportunitate facti. 4 COM- 20 MODIOREM H. *σύλλημψις*. 5 SCELVS QVEM H. L. 'scelus . .

1 IAM *om. TC* | IAM — IMPERO] etc. B | ocioso V | scena <****> V, *om. C* || 2 iudicii BC | continetur C || 4 N. — E.] nunc i. o. esse (e. T) TC, iam n. o. e. i. V, *om. B* || 6 *Et om. B* | ocioso <esse> B || 7 IMPERO] impeio A || 8 *Et* quia T | superbius V, supere B | dixit *om. B* || 9 iudicium B | est securitatis V | superia B || 11 uel *om. C* | cum indignatione magis B || 12 PRAESIDIO] prae. B | A. H. — impero *om. V* | at. ho. C, atque hos. B | id est] id B, id A, *om. TC* | ocioso A, ocioso B || 13 ATQVE *om. B* | hos. B | scilicet *om. B* || 14 EGO *et* HOMINEM — Dauus *om. B* || 15 EGO] E. B || 16 commo. B | H.] h. A, hominem. h. C, hominem V, *om. B* | potest enim *om. T* | comodum TC || 17 potest *om. V* || 18 est sed *in ras. V*², esse sed C | et *om. TC* | oportunum TC, oportunum V | <et> aduentum ATC || 19 iam A || 20 eius] et V | tempus] corpus C, temporis T | oportunitate A || 21 H.] h. A, hominem TCV | silempsis AV, silēsis B, silepsis TC | SCELVS — L. *om. B* | SCELVS *om. T* | QVEM *om. TC* | H. L.] hic laudat V | scelus *om. TC*

hic' non est solecismus: ad sensum enim, non ad uerba respexit. *etenim propter sensum uerba sunt, non propter uerba sensus.*

- 845 4 1 OMNIS RES EST IN VADO 'in uado' in securitate: nam ut in profundo periculum est, ita in uado securitas 5 est. 2 Prouerbiale 'in uado' in tuto.
- 846 5 1 QUID AGAM plus est dicere 'quid agam?' quam cogitare de fuga. 2 SALVE BONE VIR ironia maior est quam increpatio; cum enim omne genus criminis aliquis spreuerit, tunc exclusi ironia laudamus. 3 EHEM SIMO interiectio 10 perturbati est. 4 O NOSTER CHREME 'noster' dicendo latenter significat Glycerium filiam Chremetis esse inuentam.
- 847 6 1 OMNIS APP. S. I. quia infecta sunt, dicit 'parata s.' 2 CVRASTI PROBE memoriter: supra enim senex dixerat (III 2, 43) 'immo abi intro, ibi me opperire et quod 15 parato opus est para'.
- 848 7 1 VBI VOLES ACCERSE 'ubi' pro quando, non est enim loci sed temporis aduerbium. 2 BENE SANE <'sane'> ualide, quia qui sanus, idem et ualidus. 3 ID ENIM VERO H. N. ABEST 'abest' pro deest. 20

1 non est hic *B* | solecismus *A*, solecismus *C*, silocissimus *T* | sensus *AT* || 2 sensus *AB*, sensus *V*, *om. TC* || 4 OMNIS — VADO *om. B* | in uado] uado *B*, *om. TC* | in *om. B* || 5 est ita] sic *B* || 6 est *om. B* | in tuo *T*, tuto *B* || 7 Quod *A* | quid agam dicere *TC* || 8 SALVE *om. B* | VIR] u. *B* | yronia *AC* || 9 omne enim *TC* | criminis <uel criminationis> *A* | spreuerit *cod. Huls. (Westerh.)*: supreuerat *A*, superauerit *BV*, separauerit *TC* || 10 yronia *AC* | laudant *TC* | Hehem *C*, hem *TV* | SIMO *om. B* || 11 est (*ex o corr.*) *V*², *om. B* | O NOSTER *om. BT* | chreme^s (*corr. m. 2*) *V*, *om. B* || 12 esse *om. TC* || 13 OMNIA — parata s. *om. B* | APP. S. I.] p·p·s·i· *AV*, p·i·s· *TC* | quod *TC* | infecta *A* | sunt] se *A* | dicit parata s. *Schoell*: de paratis *codd.* || 14 CVRASTI PROBE] omnia p·probe *B* | memorē; *A* | <et> supra *ATC* || 15 immo] dauo *V* | abi <et> *C*, ab *A* | intro ibi] i. *T*, *om. B* | ^poperire *A*, operire *CV* | et *om. TC* || 16 paratum *C*, p· *T* || 17 VBI — ACCERSE et non — 18 sed *om. B* | est *om. TC* || 18 aduerbium] est *B* | BENE *om. B* | sane *add. W.* || 19 ualⁱde ante SANE in *C* | qui *om. TC* | sanus] est *add. TC*, (*in mg.*) *V*² | et *om. B* | ID — 20 ABEST *om. B* || 20 abest *om. TC* *V*

- 849 8 1 ETIAM TV HOC RESPONDES deest 'an non'.
 2 ETIAM TV HOC RESPONDES 'etiam' aut hortatio est aut
 coniunctio. 3 *Et* uide quanta dixerit: et 'quid' et 'istic'
 et 'tibi'. 4 MIHINE quando non sumus parati ad respon-
 dendum, ducendo tempus eludimus. 5 MIHINE apparet
 ita turbari Dauum modo consilio poetae, ut omnes amittat
 fallacias et oppressus prodat Pamphilum, dum malum com-
 minus perhorrescit. totumque hoc ex argumento est: uult
 enim poeta iam catastropham pateferi.
- 850 9 MODO INTROII hoc signum perturbati inducit ob 10
 conscientiam Dauī.
- 851 10 1 CVM TVO GNATO VNA serui excusatio filii accu-
 satio est. 2 *Et* hoc quasi a perturbato dicitur seruo,
 sed consilio poetae ad exitum festinantis et resolutionem
 fabulae. 3 ANNE EST INTVS PAMPHILVS causa irae uehe- 15
 mentior inuenta.
- 853 12 1 SVNT nulla ratione dicit 'sunt', sed ne nihil
 respondeat; nam turbatus est utpote oppressus. 2 QVID
 ILLVM deest 'propter', ut sit: propter <quid>. 3 QVID
 ILLVM C. C. I. L. Chremi conuenit hic sermo: hic enim 20

1 ETIAM — non om. TC | res · B | hoc V || 2 or^{ta}tio (corr.
 m. 2) V || 3 et quod TC, quod B | et istic C, m istic T || 4 non
 nos TC || 5 ducendo dett.: dicendo ABTCV | MIHINE om. TC ||
 6 turbarē (corr. m. 2) V | mo C | amittāt C || 8 totum V, tantum-
 que B | et argumento (ex -tū corr. C) TC | <enim> uult enim
 A || 9 iam om. C | catastropham A, catastropham B, catha-
 stropham C | fieri pate ut vid. B || 10 modo] acdo A | intro u.
 V, intro · i · C | perturbati W.: perturbatū (ex -to corr. C) codd. |
 induci Steph. | ^a ob conscientiam (corr. m. 2) V, ab (a T) con-
 scientia TC || 11 Dauum Steph. || 12 cum t. n. u. B | serui
 accusatio TC | fili A || 13 a om. ATC | perturbatio C || 14 ex-
 tremum TC || 15 intus est pamphilus V, est (e. T) i. p. BT |
 cause irarum TC | uehementiarum TC, uehementer V || 16 in-
 uentae V, -te C, -tis T || 17 ratione] re C | sunt V || 18 turba-
 tiōē ē T || 19 deest — sit in mg. V², om. B | deest — 20 ILLVM
 om. AT | deest (in mg. aliter dicitur) C | propter ut sit om. C |
 propter] p̄t C | quid add. W. || 20 illum V | c.] censes BC, in
 ras. V², c. e. T | c. i. l.] C · il · A, cum illa l · B, c · i · l · TC,
 in ras. V² | hoc enim V

irridet, qui et supra dixit (*III 3, 23*) 'amantium irae amoris integratio est'. 4 *Et* sic hoc dicit, ut alibi (*Eun, I 2, 18*) 'credo, ut fit, m. p. a. e. h. f.' 5 CVM ILLA LITIGAT irridet Simonem Chremes, qui dixerat (*III 3, 20*) 'irae sunt inter Glycerium et gnatum'.

- 854 **13** 1 IMMO VERO INDIGNVM CHREMES bene ad eum loquitur, qui est a nuptiis deterrendus, uel qui non interturbet orationem suam uel quem iam sibi precatorem destinet. 2 Ita loquitur, quasi haec sit causa, cur sit Pamphilus ingressus, quod quasi ei lis intendatur a Critone 10 hospite ducendae uxoris, quam ciuem Atticam uitiauerit.
- 855 **14** 1 NESCIO QVIS SENEX MODO VENIT bene 'nescio quis': etenim si notus esset, uideretur gratificari, *id est gratiosus esse testis et minus uerus*. 2 ELLVM ueteres quod nos 'illum' dicimus, uel 'ellum' uel 'ollum' dicebant. 15 quamuis 'ellum' quidam ecce illum uelint intellegi, tamquam pro ipso domum Glycerii ostendat Dauus dicens 'ellum'. 3 <ELLVM> quasi en illum; est enim, ut alii <uolunt>, pronomem, ut alii, aduerbium demonstrantis. nam pronomem huiusmodi ueteres sic proferebant: ille 20 ollus ellus. 4 Sed, ut diximus, aduerbium compositum ex pronomine uideri potest, ut sit en uel ecce illum.

1 inridet *A* | dixerit *C* || 2 inte·a· (*om. est*) *BT* | sic *dett.*: si *ABTCV* | dicit] sit *V* | ut *om. ABV* || 3 m. — f.] m·P·h·A·E·h·S· *A*, misera p·n·a·e·b·p· *C*, misera n·e·a·b·p· *T*, etc. *B* || 4 LITIGAT] li· *B* | inridet *AV* | <nunc> chremes *V* | quia *V* | dixit *TC* || 5 gly· *B* || 6 <chremes> indignum chremes *C*, indig cre *B*, i·c· *T* | ad eum bene *V* ||

7 nuptias *A* | deterrendus *ed. pr.*: deserendus *AB*, -dum^s (*corr. m. 2*) *V*, deferendus *TC* | interurbet *A*, interturbat *T* || 8 <et> iam *B* | praeceptorem *TC* || 9 fit causa *A* | cur] quare *V* || 10 quod] quia *V*, *om. T* | ei lis] tilis *A*, telis *V*, eius *TC* | incendatur *V* | a — 11 hospite *om. ATC* (*v. infra*) || 11 ducendi uxorem *V* | qua *A* | atticam *B*, athicam *C* | uitiauerit *ex -rat corr. C*; *hic T add.*: a critonem hospitem || 12 *QVIS — VENIT*] etc. *B* || 13 enim *TC* | motus *A* || 15 dicimus *om. B* || 16 ecce illum quidam *B* | uolunt *AV* || 17 ipsa domo *TC* | ostendat *V* || 18 *ELLVM add. Schopen* | quasi *om. C* || 19 uolunt *add. dett.* || 20 sic *om. TC* || 21 ellus *ex -um corr. C* || 22 en <et> *A*, an *T*

5 CONFIDENS confidentem hic pro constanti, non mala significatione posuit. 6 CATVS callidus, doctus.

7 <CATVS> ardens *παρὰ τὸ κέειν*, unde Cato dictus; ingeniorum etenim igneus uigor est.

856 15 1 VIDETVR ESSE QVANTIVIS PRETII ad magnitudinem refertur 'quantiuvis', <non> ad paruitatem pretii.

2 Et totum oratorie: scite enim locutus est. 3 Sed interest inter 'quiuis' et 'quantiuvis'; nam alterum contemptationis est, alterum laudis.

857 16 TRISTIS ad laudem interdum sumitur, non ad amaritudinem 'tristis'. Cicero (*in Verr. I 10, 30*) 'iudex tristis et integer'.

859 18 GLYCERIVM SE SCIRE CIVEM ESSE ATTICAM bene: constanter ad ea, quae locutus est, 'scire se' dixit.

860 19 1 DROMO DROMO commotus ira et dolore nihil 15 dicit, nisi lorarium repetendo saepius uocat. 2 VERBVM SI ADDIDERIS bene, quia omnia praesente socero contra nuptias loquitur.

861 20 1 AVDI OBSECO plerumque a uerberandis uel indulgentia †loquitur uel mora. 2 SVBLIMEN id est sublime, 20 per altum. 3 QVANTVM POTEST hoc est celerrime, quia

2 cautus V | calidus C || 3 CATVS *add. Schoell* | parato ole in A, parato clein B, paratodem C, paratotleut T, *παρὰ τὸ ὀλεῖν V*; *παρὰ τὸ κέειν ed. pr.* || 4 igneus uirorē AB, ingenuus (-nius T) uigor est TC, *ingeniorum igneus uigorē V* || 5 Videbitur esse AT, om. B | PRETII om. B || 6 quantiuvis — 8 quantiuvis om. B | non *add. Steph.* | prauitatem C || 7 Et] ad T | oratoris AC, orationis T | locutus *ex corr. C* || 8 interest *inter V* | quiuis] quamuis TV | nam] non T | alterum T, alter *rell.* | contentationis est A, est contentationis TC || 9 alterum T, alter *rell.* || 10 interdum om. B || 11 Cicero — 12 et om. T || 12 interior T || 13 GLYCERIVM om. B | scire se B | esse ciuem athicam C, ciuem e. a. T, etc. B || 14 <et> constanter B | que <se> TC | locutus es scire A, locutus (est *add. T*) conscire TC | dī C || 15 dromo, diximo comotira A | nihil *sser. C* || 16 dī C | corarium C, ior- T | VERBVM om. B || 17 quia (qui BCV) omnia (*in mg. V*) quoniam *Schopen* || 19 plerum B | uel indulgentia ^{petitur} (*post mora*) V¹, uel indulgentia loquitur TC (*dett.*), om. AB; inuocatur *vel* imploratur? || 20 Sublime A, sublimem TCV, om. B | id est] in B | sublimem C, om. T || 21 potes V, p. B | id est B

- segniores se ostendunt serui ad puniendos conlibertos, scilicet mora ueniam captantes indignantium dominorum.
- 862 **21** 1 QVIA LV BET hoc sensu et supra dictum est (*I* 3, 8—9) 'ut, si libitum fuerit, causam ceperit, quo iure quaque iniuria'. 2 QVIA LV BET Dauo dicit, RAPE IN- 5 QVAM Dromoni.
- 863 **22** SI QVICQVAM INVENIES MENTITVM ME OCCIDITO hic plus <quam> supra (*I* 2, 28) dixit; ibi enim 'uerbera' dixit, nunc 'occidito'.
- 864 **23** COMMOTVM citum, celerem. 10
- 865 **24** 1 QVADRVPEDEM c. utrum genus ligaturae sic dicitur 'quadrupes' an 'quadrupedem' ut feram? 2 An 'quadrupedem' id est: cum pedibus et manibus? 3 An 'quadrupedem' pro ceruo ac fugitio posuit? sic Vergilius (*Aen. VII* 500) 'saucius at quadrupes n. i. t. r.' 15
4 CONSTRINGITO mire: ne quid fiat tragicum in comoedia, usque ad uincula ira progreditur nec quicquam temptat ulterius.
- 866 **25** SI VIVO TIBI qui certa minari uolunt, incertam faciunt uitam suam. 20
- 867 **26** ERVM QUID SIT P. F. 'erum' et 'patrem' cum in-

1 segnitiores *C*, seniores *T* | puniendos *V*, seruiendos *A* | collibertos *BV*, conliberos *C*; conseruos *Westerh.* | mora scilicet *B* || 3 iubet *TC*, libet *ABV* | sensus *T* | ut *TC* || 4 ut | aut *V* | si *om. C* | causa *A* || 5 quaque] q̄a *A*, qua *BV*, q. *T* | iubet *TC*, libet *V* | RAPE — 7 INVENIES *om. B* | inquam <·i·> *V* || 7 si quicquam *in ras. V*² | inuenias *C*, in · u · *T* | me men · *B*, me *C*, m. *T* | hic — 9 occidito *om. C* | hīc *T* || 9 plus — uerbera *W.*: plus dixit tibi enim uerbera supra *codd.* || 10 beberem *A* || 11 c.] cura *ATCV*, *om. B* | utrum *om. T* | genus *om. TC* | ligare sic dixit *T* || 12 quadrupedes *C* || 13 manibus et pedibus *B* || 14 ceruo] seruo *V*; *cf. Festus s. v. Seruorum dies* | posuit *CV*, pōit *T*, ponit *AB* | sic | ut *TC* || 15 at | ut *B*, ad *T* | quadrupedes *C* | n · i · t · a · *TC*, etc. *B* || 17 ūs ad *B* | quicquam *Steph.*: quoquam *A*, (*ex quoque corr.*) *C*, quoque *BT*, q̄^u *V* | tentat *BV* || 18 alterius *AB* || 19 uolunt *om. T* || 20 suam *om. T* || 21 ERVM — *F. om. B* | herum *TCV* | *P. F.*] fallere & i · p · *V* | erum — 241, 1 Et *om. C* | herum *TV*

genti pronuntiatione dicit. et alibi (*Ad. I 1, 30—31*) 'nam qui mentiri aut fallere i. p., au. t. m. a. c.'

868 27 NE SAEVI TANTO OPERE 'ne' imperatiuo magis quam coniunctiuo adiungitur, ut Vergilius (*Aen. VI 544*) 'ne saeui, magna sacerdos'.

869 28 1 PIETATEM GNATI ἔλλειψις, deest enim 'uides' aut quid tale. et est ironia pro: impietatem. 2 *Et* uide inuidiam quasi parricidam accusantis: non enim 'pudorem' dixit, sed 'pietatem'.

870 29 TANTVM LABOREM C. σύλληψις, assumendum est enim extrinsecus 'me'.

3.

872 1 1 QVIS ME VULT P. P. EST hic accusatio est, quae soluitur defensione: in eo quod ad amorem pertinet, per concessionem, in eo quod ad Critonis personam, per coniecturam. 2 QUID AIS OMNIVM ἀποσιώπησις tertia. et est 15 ad deformationem personae. 3 *Et* est irati familiaris ἀποσιώπησις, cum pro dignitate peccati non inueniat conuicium. 4 *Et* 'quid ais' non est interrogantis sed inuehentis. 5 *Et* est ἔλλειψις multa significans, quod ait 'omnium'.

2 mentiri] moniti C, om. T | aut <et> T | fallere] f. V | i. p. a. u. (a. n. T, om. V) t. m. a. c. (e. C) ATCV, insuevit patrem etc. B || 3 TANTO OPERE] t. o. B, t. T | imperatur TC || 4 coniungitur B | ut om. B || 5 saeui] se in V | magnas sacerdos A || 6 pietatem nati B, om. TC | ellipsis A, elipsis V, eclipsis BC, Et h̄ps T | deēē T | uides om. T || 7 yronia C | impietate codd., corr. W. || 8 patricidam V, particulam C || 9 sed] si B || 10 LABOREM c.] la. ca. B, l. c. T | syllepsis A, silempsis V, silepsis TC, syllepsis B | adsumendum ATC || 11 me extrinsecus B | hic Westerh., nescio unde, add. Labor pro molestia || 12 me uult (ex uel corr.) C, meruit T | P. P. EST] p. ē V, perii p. e. (om. C) TC, om. B || 13 eo] et T | morem T | per conceptionem TC || 14 ad] est T || 15 OMNIVM] impiusum C, enim T | aposiopesis BTCV, aposio pedes A || 17 aposiopesis codd. | pro indignitate V || 18 ais] agis A | inuehentis AT || 19 Et est om. T | Ε. ΛΛ. Ι. ΨΙC. A, eclipsis B, elipsis V, *** TC | quid ais C, quid a. T

- 874 **3** QVASI QVICQVAM IN H. I. G. D. P. quam quod fecit,
quam quod peccauit.
- 875 **4** AIN TANDEM C. G. E. quaerit Probus 'ain' quae pars
orationis sit et an una sit. est autem 'ain' quasi aisne.
2 *Et mire, quasi ipse dicat, quod Dawus dixerat.* **3** Ergo 5
'ain' percontatiuum uerbum est. **4** TANDEM pro tamen.
5 ITA PRAEDICANT <'praedicant'> artificiose pro dicunt po-
suit: adeo in hac re uehementer commotus senex hoc ipsum
repetit 'praedicant' per iracundiam. et ita est ἐν ἡθελ, ut
repetantur uerba, in quibus arguitur impudentia. 10
- 876 **5 1** *Et 'confidentia' modo pro audacia et pro im-*
probitate, ut in Phormione (*I 2, 73*) 'homo confidens'.
aliter hic supra 'confidens' pro constanti et graui (*V 2, 14*).
2 Ergo confidentia interdum in mala significatione,
interdum in bona significatione ponitur; sed fiducia semper 15
in bona significatione ponitur.
- 877 **6 1** NVM COGITAT Q. D. amens est, qui nesciat quid
dicat, amentior, quem non paeniteat facti sui. **2** NVM
COGITAT QUID DICAT quia iniuriarum se alligat. **3** NVM
FACTI PIGET quia 'praedicant' dicit, non 'dicunt'. **4** *Et* 20
- 1** QVASI] q. B | ququam A | in h. t. g. d. p. V, in h. i.
o. d. p. q. C, in hunc gra. B | quod] quid A, om. TC || **2** quod
om. ATC || **3** ain ex corr. C | <q.> c. g. e. T, cuius glycerium
est V, etc. B | Probus] pb B | quae parationis fit A || **4** an
una sit TC, ain unde sit A, ain unum sit B, ain unde^a (corr.
m. 2) sit V || **6** percontatiuum B, percontatiuum C, percontra-
rium T | pro tamen A || **7** ITA om. BV | praedicant add. W.
(cf. schol. 6, 3) | pro dicunt V, productum T, (praedicant add.)
C | posuit om. B || **8** senex dett.: chremes AC, cremes BT,
simo V | hoc] ergo V || **9** praedicit TC | est ita TC | ΕΝΗΘΕΙ.
A, ΕΝΗΘΕΙ B, Ἐλλυφισ M⁴, **** TC V || **11** <O ingentem
confidentiam> Et V (dett.) | modo — 14 confidentia om. T |
audacia A | et V, est ABC | pro 2.] cum pro A, tã pro V, cum
BC | (est cum) improbatione Schopen || **13** hic et confidens om.
B || **14** in mala V | significatione om. BTC || **15** ponitur signi-
ficatione T | fidentia A, fidentia (corr. m. 2) V || **16** signifi-
catione om. TC || **17** NVM] o ingentem confidentiam (con. T) non
TC | q.] quid BV, quasi C, q̄i T | d.] dicat CV | nescit V |
qui dicat C || **18** poenitet B || **19** DICAT] d. BT | iniurias B
allegat T | NVM] non V || **20** qui B | praedicatur (om. dicit) T

ut solent irascentes, auertit orationem a secunda ad tertiam personam, *ab ea cum qua loquebatur ad aliam.*

878 7 1 NVM EIVS C. P. S. V. I. 'signum' est parua quaedam significatio indicans totius rei qualitatem. 2 NVM EIVS C. P. paterno animo dicit, namque patribus uelle erubescere 5 filios pudentesque esse familiare est. cui contrarium est (*Ad. IV 5, 9*) 'erubuit: salua res est'. 3 Hoc ergo dicit: nec timet, inquit, nec eum paenitet nec pudet.

879 8 1 VT PRAETER CIVIVM M. 'praeter' pro: contra ciuium morem. *nunc enim 'praeter' contra significat.* 2 IN- 10 POTENTI minus potenti. 3 Vel certe debili et deuicto.

4 CIVIVM MOREM ATQVE L. ET S. V. P. tria contempta sunt: mos, lex, imperium patris.

881 10 TAMEN cum non dixerit 'quamuis', subiecit 'tamen'. et est figura *ἀνακόλουθον.* 15

882 11 1 ME MISERVM initium defensionis et deploratio calamitatis et miseriae, qua in amorem culpam remouet a uoluntate sua, cum pater, quod amat filius, utium mentis dicat esse, non impulsum dei. 2 MODONE ID DEMVM SENSISTI PAMPHILE comprobatione ostendit eum esse 20 miserum. 'demum' autem signum est tarditatis. 3 *Et* sentire dicitur, qui uix se colligit uixque animaduertit, ut alibi (*III 1, 12*) 'uix tandem sensi stolidus'.

2 ab ea *om. TC* | quo *A* | ad aliam *om. C* || 3 *EIVS om. V* | *c. p. f. u. i. C, p. s. u. i. B, s. p. s. u. V* || 4 significatu *A* | qualitatem] significationem *TC* | *NVM EIVS*] non en. *V* || 5 *c. p.* | color pudoris *C* | uelle *om. TC* || 6 est *1. om. T* || 8 eum] ei *C, om. B* || 9 *VT om. B* | *CIVIVM*] *ci. B* | *m.*] non *C, m. a. l.* et *s. u. p. T, om. A* | *praeter pro*] *praeter V, .i. B* | *contra,* <ut sit: *contra?* | *ciui. mo. B, ciuium ATC* || 10 *nunc* — significat *om. B* | significat] fig *A* || 11 minus] nimis *ABTC* | debilius *TC* || 12 *L.*] legem *BCV* | *s. v. p.*] sui imperium patris *B* | tria *sscr. V²* | contempta *V, concepta C* || 13 *mox BV* || 14 *dixere C* || 15 est figura *om. B* | *anacoluthon A, anacoluthon B, anacoliton TC, anacholuton V* || 16 *ME*] *ēē TC* || 17 *qua*] quia *BV, quē C, q3 T* || 18 *filium T* | dicat esse utium mentis *B* || 19 non] quasi *TC* | dei *om. TC* | *MODONE om. B* || 20 *PAMPHILE om. B* | *miserum esse V* || 21 est signum *BT* || 22 *qui*] quod *B* | *anima aduertit A* || 23 *sensisti stolide TC, stolidus sensi B*

- 883 **12** OLIM obiurgatio est, quod dictum est 'olim'. confirmationem autem per repetitionem ostendit, ut ille (*Verg. Aen. II 602—3*) 'diuum inc., d., <h.> e. o.'
- 885 **14** <ACCIDIT> euenit, fuit.
- 884 **13** ALIQUO PACTO quoquo modo. 5
- 886 **15** 1 SED QUID EGO CVR ME E. proprium est parentibus indignatione uelut abicere curam filiorum, cum destomachati fuerint. 2 SED QUID EGO A. C. M. E. ἔλλειψις per ἀποσιώπησιν.
- 887 **16** SOLLICITO sollicitam reddo, id est contristo et 10 perturbo.
- 886 **15** 3 CVR ME M. C. MEAM S. non 'me' sed 'meam senectutem', quod plus est et miserabilius, dicit.
- 889 **18** 1 IMMO HABEAT VALEAT VIVAT CVM I. non irascitur ut pater, sed dissimulat ut alienus, quia uehementer dolet. 15
2 *Et* HABEAT subauditur 'illam'.
- 890 **19** 1 MI PATER 'mi' meus. 2 *Et* principium factum a conciliatione personae. 3 QVASI TV HVIVS I. P. 'huius' se ostendens dixit, ut ille (*Verg. Aen. IX 205*) 'est hic, est animus lucis c.'
- 891 **20** 1 DOMVS VXOR L. I. mira grauitate sensus elatus 20
est; nec de Menandro, sed proprium Terentii. 2 'Liberi of Leo Lg
251,2

1 obiurg^s B || 3 inc. — o.] c. d. e. (c. TC) o. *codd.* || 4 ACCIDIT *add. Steph.* | fuit ABV, fuer C, fuere T || 5 facto quo modo A || 6 SED — EGO *om.* B | CVR | aut TC | e.] ei. AV, et TC, exrucio B || 7 indignationē uelut A, "indignatione" uelut V || 8 fuerunt B | A. — e.] a me. C, a. c. m. a. e. T, animo cur me ex. B | ΕΛΜΙΥΙC P ΔΠΟCΙΩΠΗCΙΝ. A, eclipsis per aposiopesin B, elipsis per aposiopesim V², e per apusia C, *** parapōta T || 10 solliciti TC, solli. B | sollicitum TC | id est *in ras.* V², idem C | centrismo A, contristo^v V || 11 conturbo B || 12 ME M. C.] me macero cur V, mea C | s.] senectutem B, sed C, et V || 13 prius C | miserabilis dixit T || 14 HABEAT] h. B | VALEAT] ua. B, *om.* C | VIVAT] ui. B | CVM] c. V | I.] il. B, ul C || 17 MI PATER *om.* B | factum principium B || 18 consolatione T, consōlatione C | personae" <poetae"> B | QVASI — P. *om.* B | quas A | I.] m. d. C, q̄i T || 19 ostendens se TC | dicit T | est animus hic est TC || 20 c.] con. B, .ō A, contemptor V || 21 uxor domus V | li. in. B, liberi in V || 22 <et> liberi TC

inuenti' dicit, cum unus esset; sed inuidiosius 'liberi'. 3 *Et* 'inuenti', non 'geniti', secundum illud (*III* 2, 26) 'hoc ego scio, neminem p. h.' 4 *Addidit* 'domus', non 'lupanar'. 5 *Oratorie* de uno pluraliter loquimur.

892 21 VICERIS uerbum est eius, qui uix sibi extorquet, 5
ut abiciat curam, et proprium patribus ac familiare iratis.

893 22 PATER LICETNE P. titubans et balbutiens oratio
pudore et conscientia.

895 24 AT TAMEN DICAT SINE AGE DICAT hoc totum non
ex animo permittentis, sed cum stomacho patientis est. 10

896 25 1 EGO ME AMARE H. F. ἀμφιβολία τῆς ἐρωμένης.
2 HANC FATEOR bene 'hanc' dicit, non 'Glycerium',
cuius in nomine offenditur senex, nec 'peregrinam', igno-
miniam scilicet uitans. 3 SI ID PECCARE EST FATEOR
noli, inquit, me incusare, quoniam amo; amantem enim 15
nemo incusat, ut febricitantem nemo potest incusare, cur
febricitet. sed amare, inquit, si putas esse peccatum, fateor
me etiam hoc peccasse. mire igitur et subdefendit culpam
et assensus irato est. 4 FATEOR ID QVOQVE 'me peccare'
scilicet. 5 SI ID PECCARE EST 'peccare': quia amor deus 20
est, non uoluntas.

1 dicit — 2 inuenti *om. T* | inuidiosum *C* || 2 non geniti] ingeniti *B* || 3 hic *T* | p. h.] peperisse hic *BV* | additur *V* || 4 denuo *V* | pt *B* | loquitur *V* || 5 Visceris *A*, ni reris *C*, *om. T* | eius] id *T* || 6 ut] vel *C* | curat *B* | patribus<e> *V* | iratis *V* || 7 PATER *om. B* | [F.] pauca lo. *B*, *om. V* || 8 <prae> pudore *Schopen* || 9 TAMEN] tantum *B* | siue *V* | non *om. B* || 10 permittentis *V*, -tibus *T* | est *om. C* || 11 EGO ME *om. B* | ne *A* | amare · h · S; *A*, hanc a · fateor *B* | amfibolia *AB*, amfibolia *V*, afibologia *T*, amphibologia *C* | THCEP(omen; E · C · *A*, THCHPomen · e · c · *B*, ***** me nec *TC*, *** e · c · *V* || 13 in *V*, *om. B* | nec] ñ *A* || 14 pec · *B* || 15 noli] mali *C*, ñ ~ *A* | inquit *AT* | <de> me *A* | accusare *V* | quoniam *B*, quã *A*, quia *TCV* || 16 nemo 1. *om. TC* | accusare potest *TC* | cum *V* || 17 febriciter *C*, -tũ *T* | amore *C* | putes *V* | peccatum esse *TC* || 19 adsensus *A* | irato *om. T* | est] ad te *C*, et de *T* | id
uel re
qvoqve me] me id quoque *ATC*, id quoque *V* | peccato *A* || 20 in
sser. *C* | PECCARE] P · *A*, quoque peccare *TC*, *om. B* | quia]
quare *C* | deus] dictus *T*

- 897 **26** 1 TIBI PATER ME DEDO bene 'dedo' quasi hostilia et contraria uolenti, nam deditio in hoste fieri solet.
2 QUID VIS ONERIS IMPONE IMPERA exsecutus est translationem oneris dicendo 'imponere' et 'feram'.
- 898 **27** 1 VIS ME VXOREM D. H. V. A. quod unum est, duo 5 fecit, ut ostendat se non posse sufferre. 2 VT POTERO FERAM obsequium sine uoluntate ostendit. et multum ualet sub Chremetis praesentia haec confessio ad recusandas nuptias.
- 899 **28** 1 VT NE CREDAS pro ut non. 2 ALLEGATVM ad-10 hibitum. 3 HVNC SENEM Critonem scilicet. 4 Et non 'Critonem' sed 'senem' dicit, ut de hac appellatione pondus adiceret testimonio.
- 901 **30** 1 AEQVVM POSTVLAT DA VENIAM artificiose inter-15 ponit loquentem Chremem, quem uolens usque ad cognitionem filiae retinere non facit irasci Pamphilo ob contemptum filiae suae et propter hoc abire de medio. 2 DA VENIAM concede et indulge.
- 900 **29** SINE PATER 'ut me purgem', non 'adducam'.
- 902 **31** AB HOC ME FALLI COMPERIAR o paterna pietas! 20 ipse accusator est et redargui se cupit.
- 903 **32** PAVLVLVM s. s. e. p. supplicium dicit ipsam accusationem.

1 tibi patet me C, t. p̄i. m. T, om. B | bene dedam ATC, om. V || 2 et] in T | nolent C | inhoneste TC || 3 ONERIS] ho · B | IMPONE IMPERA om. B | IMPONE — oneris om. T || 4 honeris B | dicendo] dedo C | impone] impero me T | et feram W.: impera codd. || 5 VXOREM om. B | d. — a.] du · h · u · a · V, d · h · u · et TC, ducere uis amittere B | est om. B || 6 posse ferre BTC || 8 confectio C || 10 CREDAS om. B | pro om. T || 11 HVNC om. B | scilicet om. BC || 14 pos · B | ad ueniam C, om. B || 15 loquentem chremetem BTC, chremem loquentem V | recognitionem B || 16 tenere T | contemptum V || 17 propter Rabbow: post codd. || 18 et om. T || 19 PATER — purgem om. AB | ut me] id est (sscr. C) TC || 20 Ad hoc TC | felli A || 21 et <ut> B, <ut> et A | redarguit A || 22 PAVLVLVM] pamphilum C, om. B | s. — p.] s · s · et V, t · p · TC, sup · B | <d ·> dicit A, dicit <dic> V || 23 accusationem ipsam B

4.

- 904 **1** MITTE ORARE VNA HARVM QVAEVIS C. hic in scaenam progreditur Crito, in cuius uerbis non modo quod ipse promittit, sed etiam quid ei Pamphilus dixerit, demonstratur. et hic omnino error omnis aperietur fabulae.
- 2** MITTE O. V. H. Pamphilo dicit. **3** Et dicendo 'una 5 harum' ostendit multas esse causas et iam pares esse magnitudine dicendo 'quaeuis'.
- 906 **3** **1** ANDRIVM EGO C. bonum initium cognituri filiam, itaque compendii causa non laborat de agnitione personae Critonis, ut ab eo facile doceri possit. **2** SALVVS SIS 10 CRITO ne laboret ad persuadendum, miro compendio poetae iam Crito notus est Chremi.
- 907 **4** **1** QUID TV A. I. 'insolens' insuetus, insolitus. Cicero (*pro Deiot.* 2, 5) 'moueor etiam loci i.', Sallustius (*Hist. IV fr. 57 M.*) 'insolens uera accipiendi'. 'insolens' et 15 *arrogans intellegitur*. **2** Qui praeter legem agit humanam et naturalem, insolens dicitur. Cicero (*pro Marcello* 3, 9) 'in uictoria, quae natura insolens et s. e.'
- 3** EVENTI SED HICINE EST SIMO pudet fateri propter hereditatem uenisse. et uide ipsum esse, qui dixerat 20

1 ORARE — c.] me etc. B | HARVM] h. TC | QVAEVIS] q. u. CV, q3 u. T | scena TC || **3** promitte A, promittat V | etiam] et C | quid V, quod ATC, om. B | dixerat T | demonstratur om. B || **4** omnino] omnia TC | error — **5** Pamphilo om. TC | omnis error fabulae aperietur B || **5** MITTE — Et om. B | o. v. h.] orare una harum V || **6** esse multas C | etiam BCV, et T | esse om. V || **8** andrium in ras. V² | EGO C.] ego crito B, e. cri. in ras. V², ego ATC | agnituri TC || **9** causas A | agnitione C || **10** posset A, possunt C | sis chreme V, s. c. T, om. B || **11** compendio ex -iū corr. A || **12** iam in ras. V² || **13** quid — i. om. B | A.] ath. C, athenas V | i.] i T, om. CV | insolens om. AT | insuetus] insultus A || **14** etiam moueor TC | loci i.] locu B, locus in ras. A, loci TC, loci insolentia V || **15** insolens 2. om. TC || **16** adrogans A | praeter V || **17** insolens om. C || **18** quae] quod TC | s. e.] s. C, superba est V, om. T | **19** hicine TCV, hic me A, hic B | simo] si. B | propter om. TC || **20** uidet TC | que TC | dixerit B

supra (IV 5, 19—20) 'clamitent me sycophantam, h. p., m.'

- 909 6 ITANE HVC PARATVS id est subornatus et compositus dolo.
- 910 7 1 TVNE INPVNE H. F. mire acriter aggressus Critonem 5 dilatauit incusationem et generalem fecit uirtute oratoria, quae δεινότης dicitur. 2 TVNE HIC id est Athenis, ubi delicta uindicantur.
- 911 8 IN FRAVDEM INLICIS inligas, unde Vergilius (*Ecl. VIII* 73—74) 'terna tibi haec primum t. d. c. l. c.'; licia enim 10 dicta sunt quasi ligia.
- 912 9 1 SOLLICITANDO ET POLLICITANDO EORVM ANIMOS LACTAS hinc etiam oblectatio dicitur. 2 LACTAS quasi teneros animos. lactare est dulcedine aliqua tenere, ad persuasionem inducere, unde et delectare et oblectare dicimus. 15
- 913 10 1 AC MERETRICIOS A. N. C. uide oratorie agi: ut grauius Critonem accuset, Simo nunc defendit filium, quem iamdudum increpauerat. 2 AC MERETRICIOS AMORES peius lenocinio crimen ingressit, non amicam facere de mere-

1 clamitent (e ex a corr.) A, clamitant C, sycophantam A, siccophantam B, sicophantam CV, s. T | h. p. m.] hereditatem meretricis petere B || 3 hvc om. B | paratus <aduenis (a. T)> TC | id est] impune B, om. T | compositor doli C, compositio T || 5 impu. B | H. F. om. TC | adgressus critonem A, critonem aggressus TC || 6 dalatauit B | in accusationem C | facit C | uirtutē oratoriā AB, uirtutem oratoriam V || 7 quae om. TC | ΔΙΝΟΤΗC A, ΔΔΗΟΤΗC B, δεινότηC M⁴, *** V, om. TC | tene T | HIC] huc B, h. CV | idem C || 8 uendicantur C || 9 <et> in fraudem T, om. B | illicitis (illius B, illicitis T) illigas BTCV || 10 t. d. c. b. c. TC, triplici diuersa colore licia circumdo B || 11 dicta D (ed. pr.): hic AB CV, hic T | sunt V || 12 SOLLICITANDO — 13 dicitur om. B | ET POLLICITANDO om. C || 13 hic TC | oblatio TC | LACTAS om. TC || 14 est om. TC | ad sser. C¹ | ac persuasione *Wieling ap. Westerh.* || 15 unde <oblectatio> B || 16 AC — N. om. B | meretricios A | A.] amores CV | N. C. — AMORES om. T | N. C.] nūc C | C.] conglutinas B | uide] inde C, bene V | amatorie bis B | agit CV || 17 grauius] magis V | accusēt C | defendat C || 18 increpauerat C | ac om. B | meretricis A | penis A || 19 crimen ingressit C, ingressit crimen B | <et> non V | meretrices et coniugem A

trice, sed coniugem. 3 NVPTIIS CONGLVTINAS hoc grauius est lenocinio.

914 **11** 1 METVO VT S. H. 'ut' ne non. Lucilius (*l. inc. fr. 136 M.*) '(me)tuam, ut memoriam retineas'. 2 Et bene 'hospes' ait, non 'homo' uel 'Crito': est enim (<in> ipso nomine causa diffidentiae.

915 **12** 1 NON ARBITRERE id est non arbitreris. 2 BONVS EST HIC VIR cum pondere et distinctione inferendum. 3 HIC SIT VIR B. 'hic' per ironiam: nec uirum nec bonum esse dixit. 4 HIC VIR SIT B. mire poeta, cum oportuerit 10 Critonem inimiciorem Chremi esse quam Simoni, sic rem inducit, ut ei sit notior, contra quem maxime uenerat, atque ab eo defendatur magis, ut res progredi ad catastropham possit.

916 **13** IN IPSIS N. in ipso articulo nuptiarum. 15

917 **14** VT VENIRET ANTEHAC N. plerumque casus imitatur industriam et hinc saepe fit, ut etiam sedulo facta suspecta sint.

919 **16** SYCOPHANTA hoc est, quod minime uoluit sibi dici Crito, nam ita locutus est (*IV 5, 19—20*) 'clamitent me 20

1 nup. B | conglu. B, con. T || 3 METVO om. B | s. h. A, sub. B | lucius B || 4 metuam Bentley: tuam AV, tu iam BTC | retinebas BTCV || 5 ait] at C | uel] non B | in add. Schopen || 7 arbitere V | id est dett.: iam AB, et TC, om. V | non] nunc TC | arbitraris ABTC || 8 uir A || 9 sit u. b. V, sit uir bo B, sit bonus (b. T) TC | hic om. B | yroniam C | ne bonum B || 10 hic — v. om. C | u. s. bo. B, u. s. T || 11 inimiciorem A, inimiciorem in ras. V², inimiciorem C | esse] chritonem TC | simonem C || 12 induci^t V | ei post notior C, om. T | uenerat V || 13 progredi ad] progrediatur C, -ditur T | catastrofam A, catastropham B, catastro³fon C, catastro³fon T || 14 possit ex posuit corr. C || 15 n.] nuptiis TCV, .N; uetus A, om. B || 16 VT VENIRET om. B | n.] numquam B, om. TC | imitatur om. V¹ || 17 industria<m imitatur (in mg. m. 2)> V | etiam] quam T || 19 sicofanta A, sichophanta B, sicophanta TV, sicophantam C | quod om. T | uolet TC | dici sibi V || 20 est] est supra (in ras.) ut (in mg.) V², ut ABTC

sycophantam, hereditates p., m.' 2 HEM principium iracundiae: audiuit enim, quod maxime uitabat, nam ait supra (*IV* 5, 19) 'c. m. s.' 3 SIC CRITO EST HIC MITTE hic Chremes traducit illum ab iracundia dicendo sic eum esse. Menander 'οὐτως αὐτός ἐστιν'. 4 *Et* recte, quia 5 naturae ignoscitur, uoluntati non.

920 17 SI MIHI PERGIT QVAE VOLT DICERE grauiter et mature.

921 18 1 EGO ISTAEC MOVEO AVT CVRO est enim sycophantae perturbare rem bonam et curare malam. hoc 10 ergo dicit cum ἵπποκρίσει: ego haec turbo aut cogito, quemadmodum tu dicis, Simo? 2 NON TV TVVM M. AE. A. F. 'malum feres': non filium, sed amorem in filio significat. an quia iratus est? 3 *Et* quare, an conueniant haec uerba pro Pamphilo uenienti. immo enim 15 conueniunt; nam quanto magis dissimulat fauorem, tanto plus acquirit ad ea, quae loquitur.

922 19 IAM SCIRI P. addidit et temporis celeritatem et magna maturitate dixit.

923 20 ATTICVS QUIDAM N. F. haec pars argumenti est, 20 quae et supra (*I* 3, 16) iam dicta est.

1 sycophantam *A*, sicophantam *CV*, sycophanta *B*, s. *T* | p. n. *V*, pe. m. *B*, om. *TC* | HEM — 2 uitabat om. *TC* | hem *V* | ait *W*.: ut *codd.* || 3 s.] si. *V*, om. *ABTC* | sic <me> *C* | hic est in *ras.* *V*², hic *C* | MITTE om. *B* || 4 reducit *T*, inducit *C* | ab iracundia illum *B* | eum sic *C* || 5 Menander om. *B* | οὐτως αὐτός ἐστιν *M*⁴, **** *V*, om. *BTC* || 6 non <item> *Steph.* || 7 si] sed *C* | QVAE] quod *C* | uult *CV*, u. *T* || 9 ISTAEC] ista haec *C*, ista et *V*, ista haec *A*, i. h. *T* | moneo *CV*, m. *T* | AVT] et *V*, h. *T* | sicofante *AV*, sicophante *C* || 10 rem om. *V* | bona *V* | mala *V* || 11 igitur *TC* | dicitur *T* | eum] cur *TC* | ἵπποκρίσει *AB*, ἵπποκρίσει *M*⁴, **** ei *V*, **** *T*, om. *C* || 12 tuum m. e. a. f. *AV*, nūj m. e. a. f. *C*, te m. e. a. f. *T*, feres *B* || 14 est in *ras* *V*² | Et om. *V* | quare *W*.: querere *AB*, quare *C* (T?), quaerēs *V*; quaeritur *Steph.* || 15 pro om. *TCV* | ueni<am pet>enti *Teuber* | uno enim *C* || 16 fauore *B* || 17 acquirit *AV* | adeo *TC* | qui *T* || 18 *lā* ex *corr.* *A* | p.] po. *B*, om. *TC* | celebritatem *V*, sceleritatem *C* || 20 Aethicus *C* | QUIDAM N. F. om. *B* | qui *T* | dicta est *W*.: dicte *A*, dicta *BCTV*

- 924 **21** FORTE ADPLICAT 'adplicat' proprie de naufrago in litus eiecto atque egentis.
- 925 **22** 1 PRIMVM AD C. P. quid est 'primum'? an quia postea mortuus est? 2 FABVLAM IN. aut ad comoediam rettulit 'fabulam', quia fabula comoedia est et quia argumentum quasi fabulae narratur, aut certe ad irrisionem narrationis dicit; etenim 'olim' fabulae proprium est, ut Horatius (*serm. II 6, 79—81*) 'olim rusticus urbanum murem mus paupere fertur accepisse cauo, ueterem uetus hospes amicum'. 10
- 926 **23** 1 ITANE VERO OBTVRBAT si subdistinguit, interstrepit accipe, sin distinguit, euertit intellegas. 2 ITANE VERO OBTVRBAT potest 'itane uero' subdistingui et sic cum comminatione inferri 'obturbat'.
- 927 **24** IBI AVDIVI EX ILLO magna confirmatio ueritatis est. 15
- 928 **25** 1 NOMEN TAM C. T. non negantis est, sed difficile se dicturum ostendit. 2 PHANIA hoc ita dicit Crito, ut nemo audiret, scilicet adhuc dubitans an ipse sit. 3 HEM sunt qui putent Simonem dicere irascentem filio Critonem submonenti. 20
- 929 **26** 1 PERII hoc Pamphilus propter iracundiam patris. an Chremis est dolentis uel eius mentionem uel quod in
 1 Forte applicat *TCV*, *om. B* | applicat *V*, aplicat *B*, *om. TC* | proprio *B* | naufragio *TC* | in littus *V*, in lites *C*, inlittit *T* || 2 iniecto *TC* | atque agenti *C*, *om. B* || 3 AD C. P.] a · c · p · *V*, ad chrisidis patrem *TC*, *om. B* | quid *V* || 4 postera *TC* | est *om. ABV* | IN. *om. ATCV* | ad *om. C* || 5 ^a *V* | est] e *V* || 6 inrisionem *AV*, iussionem *T* | narrationes *T* || 7 dixit *V* | olim olim proprium fabulae *B* | ut oratius *V*, *om. B* || 9 paupere *om. TC* | effertur *TC* || 11 ITANE VERO *om. B* | obturbant *V* | si — 12 intellegas *in mg. V²* | sic *B*, *om. C* | in-trestripit *C*, *om. T* || 12 si non *V²* | auertit *V²* || 13 ITANE — OBTVRBAT *om. V* | ob · *BC*, o · *AT* | potest] pter *T* | uero itane *B* || 14 communicatione *C* | inferri *om. T* || 15 IBI id *V* | au · ex il · (i · *T*) *BT* | ueritas *AV* || 16 NOMEN *om. B* | c. t.] cito tibi *C*, c. tⁱ *T*, cito *B* || 17 <faniam> ostendit *V* | fania *AV*, fama *B*, phannia *C* || 18 ipse ^{ita} *C¹* | hem *V* || 19 putant *CV* | sermonem *TC* || 20 submoenti *V*, submoenti *C* || 21 propter *Schopen*: post *codd.* | <post> patris *A* || 22 uel *I.*] est *T* | eius *ex cuius corr. V²*

filiam paene peccarat? 2 VERVM HERCLE O. hoc adhuc cunctanter est dictum et ideo indiget confirmationis.

930 27 1 RHAMNVSIVM SE 'Rhamnusium': Piraeum, Rhamnus et cetera huiusmodi maritima Atticae proprie intellegenda sunt. 2 Rhamnus pagus Atticae est. 5

931 28 1 MVLTII ALII IN ANDRO hoc testimonium caecum dicitur; testimoniorum enim modus duplex est: manifestus et caecus. manifestus est, qui certos testes et praesentes habet, caecus, in quo multitudinem aut civitatem dicimus scire, ut Cicero (*cf. in Verr. II, II 59, 146; II, III 64, 149; de imp. Pomp. 11, 30*) 'testis est tota Sicilia', quod tamen audientem consternat. est etiam in caeco iusiurandum, tabulae absentesque personae.

932 29 CVIAM IGTVR uetuste 'cuiam', quod omnibus generibus et casibus seruit. 15

933 30 1 ARRIGE AVRES P. translatio a pecudibus, quibus intendit accipiendam esse uocem. 2 ARRIGE A. P. hoc Simo uidetur dicere, ut alii putant, ipse sibi Pamphilus.

934 34 1 NORAM ET SCIO 'noram' Phanium, 'scio' fratrem fuisse. ergo et ad personam et ad rem rettulit. 20

1 poene A | o. om. BTC | hoc <est> T | adhuc om. B || 2 cunctanter] i eum totum C, meutôtū T | dictum est B | indiget om. V || 2 Rānusi uerserā nusiū pīreū A, Ram·rannusium pīreum B, rhannusium se rhannusium pīreum V, Pannūsium (ranūtīū T) Serānusium· (seran- T) Pīreum TC | r^hamnus A, rannus BTC, rhan<nus pagus atticae et ē rhan(in mg. m. 2)>nus V || 4 et — 5 Rhamnus om. TC | ΑΠΙCΕ A, atticae (sscr.) V² | propria BV || 5 rhamnus A, rannus B, rhannus V | attice B, atice TC, attica AV || 6 in an· B, om. C | hoc <enim> V | caetum A || 7 ducitur C || 8 est om. B | qui] quod A | et praesentes testes C || 11 <ET> testis T | tantum B || 12 audientem consternat V | etiam in caeco in mg. V² || 13 caeco ius] cecozus A | <et> ius iurandum V | absentesque (corr. m. 2) V, -teque T || 14 cūziam C, cū iā T | uenuste TC | cuiam om. ABTC || 16 AVRES P.] aures pamphile V, aures pamphi C, aures·p A, a·p·T, om. B | translatio — 17 A. P. in mg. V² | pedibus TC | quibus <uerbis> Steph. || 17 arri· B | a·p·V², p·a·ATC, om. B | hoc om. C || 18 putant om. B | pamphilus sibi B || 19 NORAM] horam A, nom C | faniam TV, famam A BC || 20 et 1. om. V

- 935 **32** 1 MEQVE IN ASIAM P. P. bene 'in Asiam', ubi bellum non erat, sed in Graecia. 2 *Et* 'persequens' dixit perseuerationem sequentis ostendens; persequitur enim, qui non desinit sequi. Vergilius (*Aen. IX 217—18*) 'multis e matribus a. p.'
- 937 **34** 1 VIX SVM APVD ME hoc est argumentum sapientibus laetitiam uehementem in bonis moderandam, cum unus quisque gaudens ita perturbetur, ut apud se ipsum iam non sit. 2 VIX SVM APVD ME non sum apud me: consuetudine magis quam ratione dicitur. aut forte sic 10 dicit, quasi abierit animus et rursus redierit. 3 ITA ANIMVS C. M. EST duo carnifices futurarum rerum: spes et metus, dolor enim et gaudium praesentium rerum intelleguntur. Vergilius (*Aen. VI 733*) 'hinc metuunt c. q., d. g. q.', sed dolorem hic in laetitia non posuit. 4 *Et* 15 mire ordinem seruauit: sic enim se haec inuicem secuntur.
- 938 **35** 1 *Et ἀσυνδέτως* distinguendum est 'spe gaudio', ut separatim inferatur 'mirando tanto hoc tam rep. b.' 2 MIRANDO TANTO 'mirando' dum miror. et est participium.
- 939 **36** 1 NE ISTAM MVLTI 'ne' nimis. Cicero (*Catil. II 20* 3, 6) 'ne isti u. e.', Sallustius (*Catil. 52, 27*) 'ne ista uobis mansuetudo et misericordia'. 2 GAUDEO gaude-

1 IN — P. P. om. B | inasia A | P. P.] pro · p · V, P · Q · A, p · u · T | in asia B || 2 per consequens C || 3 persequitur V || 4 multi se AV, multis se BTC || 5 matribus | in actibus V || 6 APVD ME] a · B | hoc — 9 APVD ME in mg. V² | <a> sapientibus C || 7 uehement · è · A || 9 SVM APVD ME] s · a · m · TV², om. B | non sum <forte> apud me C, om. V || 10 magis consuetudine BTC | dixit B | forte sic] fore C, fortis sic T || 11 dicit <sic> T || 12 m. EST] e · m · TC || 13 intellegunt rerum B || 14 hic C | c. — 15 q.] · C · Q · Q · D · A, c · q · q · d · TC, cupiuntque gaudentque dolentque B, cupiuntque d · q · g · q · V || 15 dolor è C | in om. T | leticiã A, laetitiam BV || 16 se] si A, se V || 17 afrndetof A, asyndetos B, asynthetos V, asindotos T, asyndothos C || 18 in ferantur V | mirando — 19 TANTO om. B | admirando ATCV | hoc V | tam om. V | re · P · b · A, r · b · (v · C) TC, repentino b · V || 19 MIRANDO TANTO om. TC || 20 istum AB, ista TC | multis <modis> V | ne^{nimis} scicero A || 21 e.] c · V | Sallustius om. A || 22 nobis BT | mira T | gaudeo V, om. TC | gaudemus in gaudeo corr. ut. vid. C

mus nostris, gratulamur alienis, ut Sallustius (*Hist. I fr. 89 M.*) 'ei uoce maxima u. g.' 3 NE ISTAM M. NON 'multis modis inueniri', sed 'tuam inueniri'. alii 'multis modis tuam inueniri gaudeo'. 4 <CREDO P.> hic iam redit in gratiam Simo cum filio, nisi forte patrem socerum appellat, ut Turnus apud Vergilium (*Aen. XII 50—51*) 'et nos tela, p., f. q. h. d. d. s.', non quomodo infra (*v. 44*) dicit 'quod restat, pater'. *an ideo 'restat', quia haec iam maior pars reconciliationis est?* 5 CREDO PATER incertum, utrum qui gratulatur Simo sit, quamuis Pamphilus respondeat; potest enim 'pater' et Chremes uideri. 6 CREDO PATER sic responderi solet dicenti 'gaudeo'.

940 **37** 1 AT MIHI VNVS SCRVPVLVS ETIAM RESTAT 'at' discretium est superiorum dictorum. 2 'Scrupulus' a scrupo lapide dictus lapillus minimus, nam nimis molestae sunt 15 pedibus scrupulosae uiae, ut Vergilius (*Aen. VI 238*) 'scrupae, t. l. n. n. q. t.' 3 ETIAM pro adhuc. 4 DIGNVS C. T. R. O. aut 'dignus odio', aut *accusatiuus pro ablatiuo est positus, pro 'odio', aut separatim 'odium' legendum, ut sit: dignus qui male habeatis.* 20

1 gratulor TC | ut om. B || 2 <et> Ei (et T) TC | uocē A, uoce <ē> V | u. g.] n. g. V, u. gaude B | m.] multis C, t. in. m. mo. gaudeo B | non — 3 modis om. T | non] uero V | 3 modis] malis C, m. T | tuam] num TC | ali A, aliis V | modis multis V || 4 gaudio A, g. T, <sed num inueniri> gaudeo C | CREDO p.] credo pater in mg. V², om. ABTC || 5 reddit TC | <cum> nisi <cum> TC || 6 appellet B || 7 nos] non C | s.] sed TC | non in ras. V², nam AB | quo T || 8 pater — restat bis in B || 9 CREDO — 11 uideri om. TC || 10 cui gratuletur AB || 12 si A | gaudio

A || 13 AT] et V¹, ut C | MIHI — RESTAT] h. B | ETIAM — 14 Scrupulus om. ATC (sed cf. T infra) | ETIAM om. V | discretium V (-tum T infra) || 14 a — 15 dictus om. B | a scrupulo codd., corr. Steph. || 15 dictus] hic add. T: r ad discretum est superiorum dictorum | molesti TC || 16 uiae pedibus scrupulosae B | ut om. B | scrupaeat. in. q. T. A, scrupae t. l. n. n. q. V, scrupae m. q. t. B, scupi. at. (scrupi. a. T) i. n. q. t. TC || 17 ETIAM pro adhuc om. B | ETIAM] i T | C. T. R. O.] C. T. R. E. A, c. tyo B, cum tua religione odium V, cum tua odium C, tua r. o. T || 18 pro ablatius A, pro ablatiuo <casu> TC || 20 habeatis A

- 941 **38** 1 NODVM IN SCIRPO QVAERIS scirpus palustris res est et leuissima. Lucilius in primo (*I fr. 36 M.*) 'nodum in scirpo, in sano facere ulcus', — 2 *Est autem scirpus sine nodo et leuis iunci species. alibi ipse (Eun. II 3, 24) 'reddunt curatura iuncea'*. — Plautus (*Aul. IV 1, 9*) 'scirpo induitur ratis'.
- 943 **40** ID QVAERO rursus Crito obliuiosus est utpote alienarum rerum.
- 944 **41** VOLVPTATI OBSTARE nunc laetitiae et gaudio.
- 945 **42** HEVS CHREMES 'heus' dicendum erat, quia Chremes 10 Critonem intuebatur.
- 946 **43** 1 EX IPSA MILIES A. duas res ostendit Pamphilus: et quam uerum sit, quod ex ipsa saepe audierit, et quam sua sit Glycerium. 2 OMNIS NOS GAUDERE HOC CHREME aut 'hōc gaudere' correpte aut 'hōc' producte, ut sit: hac re. 15
3 *Et GAUDERE supra (v. 36) adnotauimus: nostris gaudere, alienis gratulari. Sallustius (Hist. I fr. 89 M.) 'et ei u. m. u. g.' plus est ergo gaudere quam laetari.*
- 947 **44** QVOD RESTAT PATER hoc est: ne irascaris.

1 NODVM — QVAERIS *om. B* | cirpo *A* | QVAERIS *om. TC* | cirpus *A*, syrpus (stripus *T*) <est> *TC* | palustris res] palustriceps *TC*, palustris *B* || 2 est *om. AV* (*hic om. TC*) | lenissima *AB*, lenissima (*corr. m. 2*) *V* | in *om. T* || 3 cirpo *A* | syrpus *C* || 4 lenis *ABTC* | iunci *in ras. V²*, iuncci *B*, uincti *T*, unci et *A* | species] *p B*, *p̄pes T* | ipsae *V*, *om. B* || 5 iuncea *B*, iuncea *C*, moras *T* || 6 scyrps *C*; scirpea *Fest.*, sirpea *codd. Plaut.* | inducitur raris *C* || 7 QVAERO] quanto *T*, quam *C* | rusus *C* | ut poete *A*, (-te) *C* || 9 uoluptatio *A*, uoluntati *T* | obstaret *codd.* | nunc (*corr. m. 2*) *V* | et] quia *T* || 10 HEVS CHREMES *om. B* | qua *A* || 11 intuebatur <dixit> *T* || 12 *A.*] audiui *BCV* | <est> et *T* || 13 quam *1.*] quod *B* | quod *sscr. V²* | audierat *C*, -uerat *T* | quam *2.*] quod *B* || 14 omnes nos *TC*, *om. B* | ^{hoc} chreme *C*, h. c. *T*, chreme hac *V*, *om. B* || 15 haec *V*, hec *T* | gaudere — 17 gratulari *om. A* | gaudere *om. V* | corrupte *B* | haec *V*, hec *T* | ut si *B* | gaudere hac re (*Et om.*) *C* || 16 annotauimus *C* || 17 Sallustius] iustus *A* || 18 ei] *Ci. TC* | u. — g.] u. m. u. gau. *B*, u. m. n. g. *V*, u. m. u. c. *T*, n. m. n. c. *C* || 19 quid *TCV* | PATER hoc est *om. B* | ne *om. C* | irascentis *C*

- 948 **45** O LEPIDVM CAPVT in quo leporis est plurimum, lepidus dicitur, nam lepos est uenustus.
- 950 **47** 1 NEMPE SCILICET 'nempe' et 'scilicet' dicentes manu uel uultu dotem significant, quod mox intellegit Chremes. alii ἀπὸ τοῦ 'scilicet' Chremetis faciunt personam. 2 DOS 5 PAMPHILI EST id est: Pamphilo pro uxore dabitur.
- 951 **48** 1 DECEM TALENTA ACCIPIO ille nisi dixisset 'accipio', dos non esset; datio enim ab acceptione firmatur nec potest uideri datum id, quod non sit acceptum. 2 EHO hic 'eho' <non> admirationis est, <sed> intentionis ad id, quod dic- 10 turi sumus.
- 953 **50** DAVO EGO I. I. D. N. addidit et temporis celeritatem.
- 954 **51** QVI quam ob rem.
- 955 **52** 1 PATER NON RECTE VINCTVS EST id est: non iuste. sed hic ad causam rettulit 'non recte', senex uero ad rem 15 rettulit. 2 HAVT ITA IVSSI quia quadrupedem constringi iusserat quasi recte ac diligenter. et hoc ipsum non uacat, nam iam ioculariter loqui et minus irascentis est et placabilis animi. 3 HAVT ITA I. eleganter

1 Olepidum capud *A*, om. *B*; o l. patrem *Ter.* (cf. *Ad. V 9, 9*) | in quo] inquit *A* || 3 NEMPE SCILICET om. *B* | et om. *T* | silicet *A* | manu] ma *C* || 4 uel] et *BTC* | uult *C* | dotem *V*, om. *C* | significant *V*, significat *A*, sig^t *TC*, sig^s *B* || 5 ali *AV* | ΔΠΟΤΟΥ *B*, aNOTΟΥ *A*, anotoi *C*, anota *T*, a*** *V* | <ob> chremetem *TC* || 6 PAMPHILI — Pamphilo om. *B* | idem *C*, uel *T* | uxore *A* | datur *B*, dabuntur (ante pro uxore) *V* || 7 DECEM TALENTA] pam. *B* | ACCIPIO] ac. *B* | accipio dixisset *V* || 8 dacio eni ab accepto rone *A* | nec] ñ ei *A* || 9 datu *A* | hic] hinc *AC*, hui *V* | EHO om. *B* || 10 non admirationis Schoell (cf. *III 2, 20*): admiratio *A*, admiratio *BTCV*; adhortatio Schopen coll. *Eun. I 2, 50* | sed add. Schoell; an admira<tionis interiec>tio est, <sed>? || 12 EGO] d. g^o *T* | I. — N.] . I. D. N. *A*, id. n. *V*, id telam negotii *C*, id dedam n. *T*, om. *B* | sceleritatem *C* || 13 qvi quam ob rem om. *B* || 14 PATER om. *B* | non <tamen> *C* | iunctus est *A*, uictus est *TC*, om. *B* | id est om. *B* || 15 hoc *V* | non <iuste> recte *TC* || 16 rettulit om. *B* | haud *BV*, aut *TC* | ista *T* | iussi] uisi *T*, om. *B* | quadrupedem *A* || 17 stringi *TC* | quasi] quia *C* | hec *T* || 18 non om. *V* | uocat *AV* | iculariter *B* || 19 plecabilis *C* | animi in ras. *V*², animi <est> *C* | haud *BCV* | i. in ras. *V*²

ludit ad amphiboliam et simul ostendit, quam propitius sit Pamphilo pater et quam facile ueniam Dauo impetrare possit ab eo, quippe qui iam etiam iocetur; Pamphilus enim dixerat 'non iuste', ille sic respondit, quasi dixerit 'non diligenter uinctus est'. 4 *Et* HAVT ITA IVSSI sic 5 enim praeceperat (V 2, 24) 'quadrupedem c.'

5.

957 1 1 PROVISO QUID A. P. A. E. haec scaena alterum generum Chremeti comparat, ne aut Charinus tristis recedat aut non prouisum uideatur Philumena. 2 PROVISO q. A. hoc colloquium propter compendium fabulae inducitur, ut 10 una narratione etiam negotium Charini transigi possit.

3 PROVISO q. A. dupliciter res ab oculis spectatorum mouentur: aut enim futura promittuntur aut facta narrantur.

4 PROVISO 'prouiso' duas res significat: et procedo 15 et uideo.

958 2 1 NVNC SIC ESSE HOC VERVM L. 'sic' delicate pronuntiandum est et separatim distinguendum. 2 AT MIHI NVNC SIC ESSE <HOC> VERVM LVBET sensus hic est: alii putent ut uolunt, ego autem uerum esse confirmo, quod mihi libet uerum credere. 20

1 iussit ad amphiboliam A, ludit ad amphiboliam V, ad amphiboliam ludit B, ad amphibologiam TC || 3 possit] sc. Pamphilus || 4 enim Schopen: autem codd. | respondit sic B, sic respondet (ex -it corr. m. 2) V || 5 haud BTCV || 6 quad. B | c.] constri. B, om. TC || 7 quid agat p. a. e. V, quid agat p. a. e. C, om. B || 8 chremeti generum V | ne haut A || 9 a. ut A, om. T | uideretur C, om. T | filii mene A | q. A.] quid agat V, om. B || 10 colloquium V, conlo qui non A, colloqui ** non B | propter Grauert: post AC, (in ras.) V², p^t T, potest B | pabule C | ut om. B || 11 una negatione T | trasigi C || 12 q. A.] quid a. V, q; A. A || 13 enim om. T | promittunt AT || 14 prouiso om. BTC | duas res] duo TC | procedo et ^{pro}uideo (sscr. m. 2) V, prouideo et procedo TC || 16 nunc] non C | hoc esse B | L.] et B, lu. T, in. C | delicate ex -cande corr. C || 18 lvbet] iubet C, libet ABV, l. T || 19 putant TC | quid AB || 20 lubet (sscr.) V²

959 **3** 1 EGO DEORVM V. P. S. E. A. omne quod habemus aut mutuum est aut proprium. mutuuum est, quicquid ad tempus habemus nec postmodum nostrum futurum est, ut uilla, domus, uxor, filii et cetera in hunc modum, proprium, ut uirtus animi, est bonum sempiternum, quod proprie de diis dicitur; non enim aliunde uenerunt, sed apud se ipsos sunt semper. et Epicurum secutus hoc dixit.

2 Proprie ergo de diis 'sempiternum' dixit, nam inter sempiternum et perpetuum hoc interest, quod sempiternum ad deos, perpetuum proprie ad homines pertinet.

3 EGO DEORVM V. P. S. E. A. hanc sententiam totam Menandri de Eunuch⁽¹⁵⁷⁾ transtulit. et hoc est quod dicitur (prol. 16) 'contaminari non decere fabulas'. 4 EGO DEORVM VITAM non dixit quod sit, sed quod uerum putet. et est *δόγμα Ἐπικούρειον*, quod a ceteris philosophis repudiatur, de otio deorum ac perenni uoluptate.

960 **4** PROPRIAE SVNT perpetuae, sempiternae, quae non sint accommodatae ad tempus ac mutuae. sic et supra (IV 3, 1) 'nihilne esse proprium cuiquam?'

961 **5** SI NULLA AEGRITVDO HVIC GAVDIO I. scilicet secundum supra dictam sententiam: si propria, inquit, haec fuerit uoluptas, deus sum.

963 **7** QUID ILLVD GAVDI EST in aliis Dauis persona infertur.

1 v. — A. om. B | v.] uitam V, uita C | omnē A || 2 mutuuum V | est om. B | proprium] mutuuum V | mutuum A || 3 habemus ad tempus B | nec] nē C | futurum nostrum T || 5 uirtus om. TC | est W.: et *codd.* | quod — 8 sempiternum om. C || 7 semper sunt B || 8 sempiternum de diis B | inter — 9 quod om. B || 9 hoc interest] hoc est AT, est hoc C | sempiternum quod V || 10 adeos A | ad homines proprie B | pertineat AV || 11 v. — A.] uitam propterea s. e. a. V, etc. B || 12 menander T || 13 dicere fabulas A || 14 VITAM] u. B, uita C || 15 est om. TC | ΔΟΓΜΗΤΙΚΟΨΡΙΟΣ A, ΔΟΤΜΗΤΙΚΟΨΡΙΟΣ B, *δογμα ἐπικούρειον* M^a, **** TCV | repudietur C, -diat T || 16 perhenni AB, perhemni C || 17 sunt BTC || 19 nihilnon C | propri B | cuiquam om. B || 20 si — GAVDIO om. B | HVIC GAVDIO] h. g. V | I.] intere. C, inter. T, interuenit B | scilicet] i. V || 21 dicta A, dictum T | inquam V || 23 Quod A | gaudii ATCV, g. B | in in ras. V²

*) Falsch, hat mit Contamin nichts zu tun. Richtig Thue, d. u. a. s. For. 7

160 29 244, 1
Holl. Hdb. B.
1912, 10

*d. h. sic
geben die Worte des Davos.*

*To die
Holl. p.
94, 11*

964 8 1 NAM HVNC SCIO MEA SOLIDE ἀρχαϊσμός. 2 SOLIDE SOLVM figura παρόμοιον.

6.

965 1 1 PAMPHILVS VBINAM H. E. in hoc actu ^{hanc} mira arte ea, quae restant de comoedia, breuiter explicantur et designantur duarum sororum binae nuptiae. 2 PAMPHILVS VBINAM H. E. DAVE QVIS HOMO in affectu gaudentis Pamphili et Dauī gratulatione cognitionem rerum Charino praebuit, cuius persona parce utitur propter compendium.

966 2 CERTE ID SCIO QVID MIHI OBTIGERIT 'scio' id est persensi. 10

967 3 1 MORE HOMINVM 'hominum' abundat. 2 MORE HOMINVM EVENIT VT QVOD SIM NACTVS MALI quia fama mali celerior est quam boni. 3 Id est: ut facilius mala quam bona nuntientur. ad hoc ergo dixit, quod ille prior rescierit quod esset uinctus, quam ipse cognitam Glycerium 15 cognosceret.

969 5 MEA GLYCERIVM S. P. R. haec ita narrantur Dauo, ut eadem opera etiam Charinus audiat.

970 6 1 PATER AMICVS SVMMVS haec omnia, ut diximus,

1 ΔΡΚΔΙCΜOC AB, archaismos V², *** TC || 2 figura significat T | ΠΔΡΟΙΜΟΙΟΝ A, ΠΔΡΟΙΜΟΝ B, om. TCV || 3 PAMPHILVS VBINAM om. B | hic est C, hic est <daue quis> V, e. T | in hoc] nihil T || 4 qui T | et om. T || 5 duorum sociorum TC | PAMPHILVS — 6 DAVE om. B || 6 Pam. C | H. E.] hic est C, est h. V, ē T | DAVE] d. V | HOMO] h. TV | adfectu A, effectū C | pam. C || 7 gratulationem C || 8 parce V | propter Klotz: post codd. || 9 certe id A, om. B | quod V | mihi contigerit C, m. c. BT | scio id est om. B || 10 persenti T, persensi <quidem mihi> B || 11 HOMINVM] ho. B | hominum om. V | MORE — 12 SIM om. B || 12 QVOD] q. T, om. C | MALI] ma. B, m. T || 13 est om. TC | idem C || 14 bona quam mala AB | ad hoc om. TC | quod] quo A || 15 rescierit Schopen: scierit
vel sci
BTC, dixerit A, scierit V | iunctus A | ipse Steph.: is codd. || 17 MEA — P. om. B | s.] SUOS V | R.] repperit <etc.> B || 19 PATER — 260, 1 audiat om. V | AMICVS SVMMVS] a. sum. B, a. s. T | ut diximus om. B

propter Charinum dicuntur, ut audiat. 2 AMICVS SVMMVS deest 'eius'.

971 7 NVN ILLE SOMNIAT EA QVAE V. hinc Vergilius (*Ecl. VIII 108*) 'credimus? an qui a., i. s. s. f.?'

972 8 AH DESINE compendium attulit.

975 11 1 BENE FACTVM a gratulatione coepit. 2 OMNIA compendium. 3 AGE ME IN TVIS SECVNDIS [REBVS] RESPICE haec sunt, quae absolute dicuntur. et est admonitio; sunt enim, qui felicitate elati ne respicere quidem velint amicos. 4 *Et* respicere est proprie retro aspicere. 10

5 Id est: quem praecedis felicitate, non obliuiscaris. 976 12 TVVS EST NVNC C. Lucilius in septimo (*VII fr. 3 M.*) 'nunc praetor tuus est meus, si discesserit homo, gentilis'.

978 14 1 TV DAVE ABI DOMVM hi uersus usque ad illum 15 'gnatam tibi meam Philumenam uxorem' negantur Terentii esse adeo, ut in plurimis exemplaribus bonis non inferantur.

977 13 ATQVE ADEO LONGVM EST ILLVM EXSPECTARE quia et audacter et artificiosissime binos amores duorum adulescentium et binas nuptias in una fabula machinatus est, 20

1 dantur *T* | amicus summorum *TC*, amicissimus *V* || 2 deest] dicit *C* || 3 non ille *V*, nam ille *C*, *om. B* | EA — v. *om. B* | v.] uigilans uoluit *V* | hinc *om. A* || 4 a. — f.] a. i. s. g. f. *TC*, amant ipsi sibi somnia (sopnia *B*) fingunt *BV* || 5 AH] A. N. h. A, a. n. n. *TC*, *om. BV* || 6 benef. *B* | a] ea *V* || 7 AGE ME] a. m. *B* | in tuis] iratus (*corr. m. rec.*) *A*, in. t. *BTV* | SECVNDIS] s. *BV*, (*post r. 1.*) *T* | REBVS] r. *TV*, *om. B* | aspice *C*, r. *TV* || 8 ab salute *A* | dantur *T* | ammonitio *B*, admonitio *V*, communitio *TC* || 9 uolunt *TC* || 10 Et *om. B* | repicere *A* | proprie est *BV* || 11 Id est] et *T* | quam *T* | facilitatis *T* || 12 est nunc chremes *V*, est n. chr. *C*, est n. c. *T*, *om. B* | septimo] VII° *V*, vn° *B*, 7° *C* || 13 pretur *C*, p̄r *V* | est *om. T* | decesserit *L. Mueller* | homo *TC* || 14 gentilis *Lindenbr.*: gentili *codd.*; Gentius *L. Mueller* || 15 TV DAVE (*haec om. B*) ABI DOMVM (do. *B*) | TE EXSPECTABAM EST DE TVA RE *Schopen*; cf. *Ritschl, Parerg. 599* | hic *V* || 16 gratam *C*, -ta *T*, natam *B* | phil. meam *B* | negant *ABTC* || 17 ut *om. T* | in *om. C* | plurimis] pluribus *TCV* | inserantur *V*, ferantur *TC* || 18 est longum *B* || 19 artificiosissime *C* | duorum amores *T* || 20 binas nuptias *om. C*

cf. Euphras.
ad 998

cf. ad 301
957

— et id extra praescriptum Menandri, cuius comoediam transferebat, — idcirco aliud in proscenio, aliud post scaenam rettulit, ne uel iusto longior fieret uel in eandem propter rerum similitudinem cogerentur.

978 14 2 SEQVERE ME INTVS APVD GLYCERIVM iam post 5
scaenam itur, quia ulterius in proscenio nihil agitur.

980 16 NE EXSPECTETIS DVM EXEANT HVC INTVS DESPON-
DEBITVR mire dixit latenter se laudans: quo uerbo audium
adhuc populum audiendi adeoque cupidum et intentum
ostendit, ut finem comoediae uenisse non senserit. 10

981 17 1 INTVS TRANSIGETVR SI QUID EST QVOD RESTAT
artificiose poeta hereditatis iustam repetitionem ex Critonis
persona praetermisit, quae ei Glycerio cognita iure tribue-
batur, ne uel paruae rei Critonis tractatu aut defrauda-
tione Glycerii infuscaretur finis fabulae ad laetum exitum 15
spectans. 2 SI QUID EST QVOD RESTAT quia narratione
dignum non est, quod Charinus roget.

1 id] est T || 2 procenio A || 3 scena C | retulit in ras. V²,
om. C | ne — 6 itur in mg. V² | iusto multo C | longius T |
in eandem (andem A, eadem T) | sc. fabulam; κατασκευήν
add. Schopen || 4 cogerentur (conger- AC) | sc. bini amores et
binae nuptiae; bini amores ante propter add. Ritschl || 5 SEQVERE]
se. B | ME om. TC || 6 procenio A || 7 expecteris C, exspectis
A, ex. B | d. ex. h. B, d. e. h. T | hūc C | DESPONDEBITVR] de
B, d. T || 8 dicit TC | laudans <'ne exspectetis'> Schopen |
audium adhuc V, adhuc audium B || 9 ostendit et intentum B ||
10 euenisse TC || 11 trans. B | si quidem (om. est) C, s. e. T |
QVOD RESTAT] q. r. T, om. B || 12 petitionem TC | tritonis
A || 13 iure] in re C | tribuatur B || 14 patē rei B | tritonis
A | tracta tua ut A, tractatio aut TC || 15 infuscaretur] n̄ fusca-
retur A, (non f-) in ras. V², fuscaretur B || 16 siquidem
(om. est) ATC | quia om. T || 17 rogat C

